

POSTANOWIENIE

Dnia 17 czerwca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z odwołania E. Sp. z o.o. z siedzibą w S.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Jaśle
z udziałem K. M.
o ustalenie właściwego ustawodawstwa,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 17
czerwca 2025 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego w
Rzeszowie
z dnia 31 października 2024 r., sygn. akt III AUa 62/24,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od odwołującej się na rzecz organu rentowego
kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych wraz z odsetkami z art.
98 § 1¹ k.p.c. tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w
postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie wyrokiem z dnia 31 października 2024 r. oddalił apelację odwołującą się E. Spółki z o.o. w S. (dalej jako płatnik składek) od wyroku Sądu Okręgowego w Krośnie z dnia 28 listopada 2023 r. oddalającego odwołanie płatnika składek od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Jaśle z dnia 22 marca 2021 r. stwierdzającej, że zainteresowany K. M. nie

podlega ustawodawstwu polskiemu w okresie od dnia 1 stycznia do dnia 30 grudnia 2018 r., ze względu na podleganie ustawodawstwu niemieckiemu, wycofując jednocześnie zaświadczenie A1 potwierdzające, że w tym okresie zastosowanie znajdowało ustawodawstwo polskie.

Sąd Apelacyjny podzielił stanowisko Sądu Okręgowego, że poczynione w sprawie ustalenia faktyczne nie pozwoliły na stwierdzenie, aby w okresie objętym zaskarżoną decyzją płatnik składek prowadził jakąkolwiek znaczącą dochodowo działalność gospodarczą na terenie Polski ani aby zainteresowany wykonywał również pracę w Polsce, gdyż w spornym okresie zasadnicza jego praca była świadczona w Niemczech. Skoro zainteresowany nie wykonywał pracy w Polsce na podstawie stosunku pracy lub umowy cywilno-prawnej, która nie nosiłaby cech marginalności, to nie może on podlegać przepisom ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2025 r., poz. 350, dalej jako ustawa systemowa), bowiem nie spełnia przewidzianych w niej kryteriów do objęcia systemem zabezpieczenia społecznego, którym jest m.in. rzeczywiste świadczenie pracy w Polsce. A tylko w takiej sytuacji miałby do niego zastosowanie art. 12 ust. 1 w związku z art. 11 ust. 3a rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U. UE. L. z 2004 r. Nr 166, s. 1 ze zm., dalej jako rozporządzenie nr 883/2004) oraz art. 14 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U. UE. L. z 2009 r. Nr 284, s. 1 ze zm., dalej jako rozporządzenie nr 987/2009). Użyte w tych przepisach sformułowanie „podlega ustawodawstwu państwa członkowskiego” oznacza podleganie przepisom tworzącym w danym państwie członkowskim system zabezpieczenia społecznego. W konsekwencji zainteresowany nie spełniał warunków podlegania ustawodawstwu polskiemu na podstawie art. 13 ust. 1 oraz art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004, a zatem powinien podlegać ustawodawstwu miejsca rzeczywistego wykonywania pracy (art. 11 ust. 3a tego rozporządzenia) czyli w tym wypadku ustawodawstwu niemieckiemu.

Płatnik składek zaskarżył powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego skargą kasacyjną w całości, domagając się uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania oraz zasądzenia od organu rentowego na jego rzecz zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

W skardze kasacyjnej zarzucono naruszenie prawa materialnego, to jest art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr [...] i art. 14 ust. 1 rozporządzenia nr [...], przez ich niezastosowanie i nieustalenie podlegania przez zainteresowanego ustawodawstwu polskiemu, mimo że jak wynika z umów zlecenia zawartych z poprzednikiem prawnym skarżącego oraz ze spółką z nim powiązaną zainteresowany był zatrudniony na podstawie umów zlecenia zawieranych w Polsce według prawa polskiego, a znaczna część pracy w Polsce miała być wykonywana w Polsce za wynagrodzeniem wypłacanym na rachunek bankowy zainteresowanego w Polsce, stąd bezpośrednio przed rozpoczęciem zatrudnienia zainteresowany podlegał już ustawodawstwu państwa członkowskiego (Polski), w którym siedzibę ma jego pracodawca (zleceńodawca), czyli ustawodawstwu polskiemu, a dopiero później został oddelegowany do pracy za granicą na okres krótszy niż 24 miesiące.

Z ostrożności procesowej w razie stwierdzenia, że zainteresowany nie był pracownikiem delegowanym w rozumieniu art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr [...], skarżący zarzucił w skardze naruszenie: 1) art. 13 ust. 1b (ii) rozporządzenia nr [...], przez jego niezastosowanie, mimo że powinien on być zastosowany w ustalonym w sprawie stanie faktycznym, gdyż w okresie objętym zaskarżoną decyzją zainteresowany normalnie wykonywał pracę w co najmniej dwóch państwach członkowskich, mając miejsce zamieszkania w Polsce, a ponadto siedziby jego obu pracodawców znajdują się w Polsce; 2) art. 14 ust. 5 rozporządzenia nr [...], przez jego niezastosowanie i nieustalenie, mimo że powinien on być zastosowany w ustalonym w sprawie stanie faktycznym, gdyż w okresie objętym zaskarżoną decyzją zainteresowany na zmianę wykonywał kilka odrębnych prac w co najmniej dwóch państwach członkowskich dla tych samych dwóch pracodawców, których siedziby znajdują się w Polsce; 3) art. 14 ust. 8 rozporządzenia nr [...], przez jego niezastosowanie, mimo że przy uwzględnieniu wskazanego w tym przepisie kryterium orientacyjnego wynagrodzenia zainteresowany otrzymywał całość

wynagrodzenia od polskich pracodawców, na rachunek bankowy w Polsce, a zatem wykonywał znaczną część pracy w Polsce; 4) art. 11 ust. 3a rozporządzenia nr [...], przez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że zainteresowany w spornym okresie nie podlegał ustawodawstwu polskiemu, podczas gdy zgodnie z ustalonym w sprawie stanem faktycznym w tym okresie zainteresowany na zmianę wykonywał kilka odrębnych prac w co najmniej dwóch państwach członkowskich dla tych samych dwóch pracodawców, którzy mieli siedziby w Polsce, co sprawia, że zamiast tego przepisu powinien zostać zastosowany art. 13 ust. 1b (ii) rozporządzenia nr [...]; 5) art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy systemowej, przez jego niezastosowanie, mimo że zainteresowany podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym jako zleceniobiorca zatrudniony przez na obszarze Polski na podstawie umowy zlecenia zawartej z pracodawcą, którego siedziba znajduje się w Polsce.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano, że „*za oczywistą zasadnością skargi kasacyjnej przemawiają naruszenia prawa materialnego, polegające na bezpodstawnym niezastosowaniu właściwych przepisów oraz na niewłaściwym zastosowaniu takich przepisów, które w ustalonym stanie faktycznym nie powinny znaleźć zastosowania*”, konsekwencją czego było pozbawienie zainteresowanego prawa do ubezpieczenia społecznego w Polsce, chociaż jako pracownik podmiotów mających siedzibę w Polsce podlegał on ustawodawstwu polskiemu, a „podstawą prawną rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie powinny być przepisy art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr [...] oraz art. 14 ust. 1 rozporządzenia nr [...]”, gdyż „istnieją wszelkie przesłanki do uznania zainteresowanego (...) za pracownika delegowanego w rozumieniu art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr [...]”. Nawet gdyby uznać, że zainteresowany nie był pracownikiem delegowanym to „i tak podlegał ustawodawstwu polskiemu. Konkluzja ta wynika z następujących przesłanek, stanowiących kolejne podstawy kasacyjne”.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania oraz o zasądzenie na jego rzecz od skarżącego zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do jej merytorycznego rozpoznania.

Przepis art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaga, aby wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stanowił odrębny element pisma niezależny od przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.). Uzasadnienie wniosku natomiast powinno nawiązywać do przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Spełnienie wymagania z art. 398⁴ § 2 k.p.c. powinno zatem przybrać formę wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wskaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadni, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek.

Sąd Najwyższy jednolicie przyjmuje, że skarżący, który powołuje się na przesłankę oczywistego uzasadnienia skargi (art. 398⁴ § 1 w związku z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), powinien w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania zawrzeć wywód prawny wskazujący, w czym wyraża się ta „oczywistość” i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007). Powołanie się na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje skarżącego do przedstawienia wyvodu prawnego, uzasadniającego jego pogląd, że skarga jest oczywiście uzasadniona, przy czym, o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274). Ponadto oczywista zasadność skargi zachodzi wtedy, gdy z jej treści,

bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że doszło do kwalifikowanego naruszenia podstaw kasacyjnego zaskarżenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 5 grudnia 2013 r., III SK 19/13, LEX nr 1402642 oraz z dnia 3 grudnia 2014 r., III PK 75/14, LEX nr 1621619), które ewidentnie uzasadniały uwzględnienie skargi (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 5 października 2007 r., III CSK 216/07, LEX nr 560577 oraz z dnia 20 marca 2014 r., I CSK 18/14, LEX nr 1522063). Strona skarżąca jest w tym zakresie zobowiązana do sformułowania w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania odpowiednich wywodów potwierdzających tę okoliczność, gdyż o tym, że skarga jest oczywiście uzasadniona nie może decydować argumentacja zawarta w uzasadnieniu jej podstaw (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 kwietnia 2008 r., II PK 347/07, LEX nr 465860). Dodatkowo należy pamiętać, że o oczywistości naruszenia prawa możemy mówić jedynie, gdy w rozpoznawanej sprawie doszło do sprzeczności wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2013 r., III SK 43/12, LEX nr 1331343). Utrwalony jest także pogląd, że skoro zgodnie z art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów i oceny dowodów, a Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia, to i o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej nie można wnioskować na podstawie zakwestionowania podstawy faktycznej rozstrzygnięcia (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 września 2012 r., V CSK 529/11, LEX nr 1222170 oraz z dnia 13 lutego 2014 r., I UK 408/13, LEX nr 1646932). Stąd w razie powoływania się na przyczynę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. skarżący powinien wykazać kwalifikowany charakter tego naruszenia.

Mając powyższe na uwadze stwierdzić należy, że wniesiona skarga nie zawiera żadnego wyvodu prawnego, który stanowiłby poparcie twierdzenia, że jest ona oczywiście uzasadniona, zwłaszcza, że rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, gdyż tylko one decydują o wyniku „przedsądu”.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący jedynie ogólnikowo powołuje się na oczywisty charakter naruszenia przepisów prawa

materialnego „stanowiących kolejne podstawy kasacyjne”. Tymczasem o tym, że skarga jest oczywiście uzasadniona nie może decydować argumentacja zawarta w uzasadnieniu jej podstaw (zob. postanowienie Sądu Najwyższego: z dnia 2 kwietnia 2008 r., II PK 347/07, LEX nr 465860 czy z dnia 14 października 2021 r., I PSK 122/21, LEX nr 3335475). Na etapie „przedsądu” badaniu nie podlegają podstawy kasacyjne, a więc przez ich pryzmat nie ocenia się jurydycznej siły argumentów wskazanych we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 maja 2020 r., III PK 106/19, LEX nr 3223639). Ponadto zauważyć trzeba, że skarżący nie przedstawia żadnej argumentacji wskazującej, że wymienione w podstawach skargi kasacyjnej przepisy zostały naruszone w sposób kwalifikowany, widoczny na pierwszy rzut oka. W rzeczywistości argumentacja wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania sprowadza się do polemiki z ustaleniami faktycznymi, skoro oczywistej zasadności naruszenia powołanych w podstawach skargi przepisów prawa materialnego upatruje się w ich niezastosowaniu do okoliczności niniejszej sprawy, które skarżący ocenia odmiennie niż Sąd Apelacyjny, a *de facto* samodzielnie dokonuje odmiennych ustaleń stanu faktycznego, według których na podstawie spornych umów zainteresowany wykonywał pracę w co najmniej dwóch państwach członkowskich, w tym w Polsce. Skarżący nie dostrzega, że wobec braku jakichkolwiek proceduralnych zarzutów kasacyjnych, które mogłyby podważyć miarodajne dla Sądu Najwyższego ustalenia faktyczne stanowiące podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), w postępowaniu kasacyjnym wiążące były ustalenia zaskarżonego wyroku, że w spornym okresie zainteresowany wykonywał pracę najemną w jednym tylko państwie członkowskim, tj. w Niemczech, i to na rzecz jednego tylko podmiotu, który ponadto nie prowadził na terenie Polski „znaczej działalności”. Skarżący w istocie kwestionuje więc dokonaną przez Sąd ocenę dowodów i wynikające z niej ustalenia faktyczne, co zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. uchyla się spod kontroli kasacyjnej i w żadnej mierze nie świadczy o tym, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Skarżący nie zdołał zatem wykazać, że zachodzi potrzeba rozpoznania jego skargi przez Sąd Najwyższy, wobec czego z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c. oraz

odnośnie do kosztów postępowania kasacyjnego na podstawie art. 98 § 1 w związku z art. 398²¹ k.p.c. należało postanowić jak w sentencji.

[SOP]